

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН, **УШКАЛОВА Валерія Олександровича** на дисертаційну роботу **ЧУПРИНИ Миколи Івановича** на тему: **«ВТОРИННІ ДЕРМАТОФІТОЗИ СОБАК (МАЛАСЕЗІОЗ, АЛЬТЕРНАРІОЗ): ЕПІЗООТОЛОГІЯ, ДИФЕРЕНЦІАЦІЙНА ДІАГНОСТИКА, ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ЗА АСОЦІЙОВАНИХ ФОРМ МІКОЗІВ»**, представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» та подану до захисту у разовій спеціалізованій раді у Державному біотехнологічному університеті.

Актуальність теми дисертації.

Мікози у собак, залишаються актуальною проблемою ветеринарної дерматології. Діагностика асоційованих форм вторинних дерматомікозів, особливо в асоційованій формі, недостатньо повно висвітлена в доступній науковій літературі; диференціальна діагностика, виявлення супутніх бактеріальних та/або алергічних захворювань потребують додаткового експериментального обґрунтування.

Гриби родів *Malassezia* та *Alternaria* відносяться до умовно-патогенної мікрофлори, проте можуть приймати участь у розвитку патологій шкіри; їх етіологічна роль потребує подальшого вивчення. Клінічні прояви маласезійного дерматиту включають інтенсивний свербіж, еритему, гіперпігментацію, лущення та неприємний запах шкіри. Гриби із роду *Alternaria* spp. можуть спричиняти алергічні реакції та дерматити у собак; вони часто виявляються у тварин з підвищеною чутливістю до грибкових алергенів, що може ускладнювати перебіг алергічних захворювань шкіри та потребує специфічної діагностики та лікування.

Таким чином, розуміння епізootологічних особливостей, розробка ефективних схем диференційної діагностики і терапії асоційованих форм мікозів, спричинених грибами родів *Malassezia* та *Alternaria*, підвищить якість надання ветеринарних послуг і зменшить поширеність дерматопатологій у собак.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами. Отримані в дисертаційному дослідженні матеріали є складовою частиною наукової роботи, що виконується в Державному біотехнологічному університеті в межах ініціативної теми «Діагностика, лікування, профілактика та заходи боротьби

з інфекційними хворобами тварин» (номер державної реєстрації 0121U110359, 2021–2030 рр.).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження було встановити епізоотологічні особливості, розробити ефективні схеми диференційної діагностики і терапії асоційованих форм мікозів, спричинених представниками родів *Alternaria* і *Malassezia*.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні завдання: провести епізоотологічний аналіз асоційованої форми мікозів у собак; відпрацювати алгоритми диференційної діагностики дерматофітозів собак за дермального синдрому; виділити та ідентифікувати збудників, що спричинили дерматофітози у хворих собак та розробити ефективні схеми лікування собак.

Об'єкт дослідження: асоційовані форми дерматофітозів у собак.

Предмет дослідження: клінічний перебіг дерматофітозу собак, епізоотологічні особливості, ефективність терапії собак, хворих на асоційовану форму дерматофітозу, спричинену патогенними штамми грибів родів *Alternaria* і *Malassezia*.

Методи дослідження: бібліосемантичний метод в роботі з науковою літературою; метод клінічного обстеження тварин із детальним збором анамнезу та аналізом симптоматики для формування діагностичних висновків; методи клінічних та біохімічних лабораторних аналізів з метою виявлення супутніх патологій; методи мікроскопічного та культурального дослідження шкіри; методи математичної статистики.

Наукова новизна отриманих результатів.

Досліджено епізоотологічні особливості (поширеність, породна, статева, вікова та сезонна схильність) асоційованих форм дерматомікозів собак, спричинених умовно-патогенними грибами родів *Malassezia* і *Alternaria*. Описано покрокову диференційну діагностику вторинних асоційованих дерматомікозів собак, запропоновано метод культивування та морфологічну характеристику грибів роду *Alternaria*, виділених від хворих собак.

Експериментально обґрунтовано та запропоновано схеми терапії асоційованих форм дерматомікозів у собак, що передбачають застосування комплексних лікарських засобів із науково-обґрунтованим етіологічним та патогенетичним ефектом; проведено ґрунтовне дослідження їхньої терапевтичної ефективності та профілю безпечності.

Практичне значення одержаних результатів.

Розроблений спосіб виділення гриба *Malassezia* рекомендується до використання як під час проведення науково-практичних занять у вищих навчальних закладах, так і в умовах ветеринарних клінік.

Отримані результати є науковим підґрунтям розуміння механізмів розвитку та клінічного перебігу асоційованих форм дерматомікозів у собак. Розроблений алгоритм диференційної діагностики та запропоновані терапевтичні підходи можуть слугувати науково-практичною базою для проведення подальших досліджень у сфері ветеринарної мікології та дерматології.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційна робота ЧУПРИНИ М.І. ґрунтується на результатах комплексних власних досліджень, виконаних із використанням достатнього обсягу фактичного та експериментального матеріалу. Для вирішення поставлених завдань здобувачем застосовано сучасні мікробіологічні методи досліджень.

Достатня кількість дослідженого біологічного та експериментального матеріалу, застосування сучасних методичних підходів і статистичного опрацювання результатів забезпечують належний рівень достовірності отриманих даних. Сформульовані здобувачем наукові положення логічно впливають із результатів проведених досліджень, а висновки відповідають поставленій меті та завданням дисертаційної роботи.

Таким чином, ступінь обґрунтованості наукових положень, достовірності отриманих результатів, висновків і практичних рекомендацій, представлених у дисертаційній роботі, є достатньо високим і не викликає принципових сумнівів.

Повнота викладення матеріалів досліджень у опублікованих наукових працях. Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження ЧУПРИНИ М.І. достатньо повно відображено у наукових публікаціях та апробовано на дев'яти науково-практичних конференціях і семінарах.

Основні положення дисертаційної роботи та отримані результати досліджень висвітлені у 14 наукових працях, з яких: 7 статей у фахових виданнях України, 6 тез доповідей та один опис до патенту України на корисну модель. Зміст опублікованих наукових праць відображає основні напрями дисертаційного дослідження та одержані здобувачем результати.

Наведене вказує про належну апробацію результатів роботи, достатню повноту оприлюднення основних наукових положень дисертації та ознайомлення наукової спільноти з результатами досліджень здобувача.

Аналіз структури і змісту дисертації. Дисертаційна робота Миколи ЧУПРИНИ має логічну структуру, сформовану відповідно до мети та послідовності виконання поставлених завдань. Роботу викладено на 138 сторінках, ілюстровано 20 таблицями, 5 рисунками, 6 додатками. Робота складається з розширеної анотації, переліку умовних позначень, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, результатів власних досліджень, їхнього аналізу й узагальнення, висновків, пропозицій виробництву, списку

використаних джерел літератури, який налічує 156 найменувань.

У розділі «ВСТУП», здобувачем визначено основні концептуальні положення дисертаційної роботи. Наведено зв'язок роботи з науковими програмами і тематикою науково-дослідних робіт, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи досліджень. Висвітлено дані про наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, охарактеризовано особистий внесок здобувача, апробацію результатів та публікаційну активність за темою дисертації. Зміст вступу формує чітке уявлення про спрямованість, методологію та очікувані результати виконаного дослідження.

У розділі «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» здобувачем представлені дані літератури щодо епізоотологічних особливостей маласезіозу і альтернаріозу у собак. Доволі ретельно наведені дані стосовно етіології і патогенезу дерматопатологій, описані клінічні прояви дерматомікозів, спричинених представниками родів *Malassezia* і *Alternaria*. Акцентовано увагу на проблемах діагностики патологій, спричинених представниками родів *Malassezia* і *Alternaria* та їх лікуванню.

Розділ «МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ» викладені на 9 сторінках. Дослідження проведені на базі приватних амбулаторій ветеринарної медицини в м. Запоріжжі і м. Тернополі, де під спостереженням знаходилося 1067 хворих собак (віком від 6 місяців до 12 років) з дермальними патологіями. Наведено критерії клінічного обстеження тварин, акцентовано увагу на визначення інтенсивності проявів патологічного процесу при дерматитах різного генезу. Мікробіологічні дослідження автор проводив з використання селективного середовища Dermakit. Доволі детально наведено морфологічні особливості колоній, мікроскопічні особливості грибів, вирощених на селективному середовищі Dermakit.

Для виявлення дріжджових грибків роду *Malassezia* використовували власну розробку, яка захищена патентом. З метою виявлення наявності бактеріальної інфекції в місцях уражень шкіри хворих собак використовували мікроскопію мазків-відбитків.

Наведено перелік методик, які були використанні для підтвердження/спростування паразитарних інвазій; загального аналізу крові, біохімічного дослідження крові.

Загалом, методичне забезпечення дисертаційної роботи в цілому є достатнім для одержання обґрунтованих результатів.

Розділ «РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» викладено на 44 сторінках та структуровано в чотири основних підрозділи. Наведено результати клінічних, лабораторних епізоотичних досліджень піддослідних тварин, вказані результати досліджень були підставою для формування дослідних груп тварин.

В подальшому автор акцентує увагу на експериментальному обґрунтуванні комплексного лікування собак, хворих на асоційовану форму мікозу; характеристиці схем терапії для собак, хворих на асоційовану форму мікозу та ефективності проведеної терапії. Крім того, наведено дані лабораторного підтвердження ефективності комплексного лікування асоційованих дерматитів за використання мікробіологічних критеріїв. У підрозділі 3.4 автор наводить результати комплексної терапії собак, хворих на маласезіозний отит.

Матеріали розділу достатньо ілюстровані таблицями та рисунками..

У розділі «АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ», обсягом 16 сторінок, здобувач узагальнює результати окремих етапів роботи. Здобувач не обмежується констатацією отриманих результатів, а намагається пояснити встановлені закономірності та співвіднести їх із сучасними науковими уявленнями. Це дозволяє оцінити результати дисертаційної роботи не лише як сукупність окремих експериментальних даних, а як комплексне дослідження проблеми довготривалого збереження та контролю збудника сибірки у довкіллі.

Висновки дисертаційної роботи сформульовано відповідно до мети та завдань дослідження. Наведені пропозиції виробництву мають практичну спрямованість та ґрунтуються на результатах проведених здобувачем досліджень.

Дисертаційна робота Миколи ЧУПРИНИ є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій одержано нові наукові результати щодо дерматомікозів собак, спричинених представниками грибів родів *Malassezia* і *Alternaria*, вивчено клінічні та епізоотологічні особливості асоційованого перебігу дерматофітозів, запропоновано ефективні схеми їх лікування з урахуванням стану тварин, клінічних форм і характеру перебігу захворювання.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які подані здобувачем для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Дискусійні зауваження та запитання до здобувача.

1. Що на вашу думку являє собою «вторинний асоційований дерматомікоз собак»?
2. По тексту зустрічаються наступні назви хвороби – «дерматофітози» і «дерматомікози». Яка правильна (загальноприйнята у спеціальній літературі) назва вказаної патології у собак.

3. У розділі «Матеріали і методи досліджень, с.45, ви вказуєте: «Критеріями залучення тварин до дослідних груп були очевидні підозри на інфекційний характер патологій, зокрема грибкового походження. Критерієм виключення тварини зі складу дослідної групи була відсутність актуального щеплення проти сказу». Яке відношення до ваших досліджень має щеплення на сказ? Скільки тварин, за вашими даними, серед тих, які прибули в клінічний заклад, були не щеплені проти сказу?

4. Як ви вважаєте, використаний в представленій роботі метод виявлення «...наявності бактеріальної інфекції в місцях уражень шкіри хворих собак...» (с.48), забезпечував об'єктивність одержаних результатів? Обґрунтуйте.

5. В чому полягає запропонована вами «покрокова схема диференційної діагностики.... асоційованих форм мікозів»? Обґрунтуйте.

6. В чому полягає харчовий «тест-провокація» (с. 56) для підтвердження діагнозу на atopічний дерматит?

7. В чому полягає запропонований вами «Спосіб виділення грибка *Malassezia* у собак» і чим він відрізняється від аналогів?

8. Наведіть склад селективного середовища Dermakit (які селективні добавки введені до складу, механізм їх дії). Для культивування яких родів грибів призначене вказане вами середовище?

9. Для культивування яких родів грибів призначене вказане вами середовище Dermakit?

10. Гриби яких родів (відмінних від *Malassezia* та *Alternaria*) спроможні до вегетації на середовищі Dermakit?

11. Охарактеризуйте морфологічні відмінності колоній грибів родів *Malassezia* та *Alternaria*, що утворюються на середовищі Dermakit?

12. У таблиці 3.5 ви робите спробу виявити схильність до асоційованої форми мікозу собак в залежності від породи. На вашу думку, наведені дані об'єктивно характеризують «схильність порід» і чому?

13. Яка, за вашою оцінкою, схема лікування асоційованих дерматитів є найбільш ефективною? Чим вона відрізняється від загально прийнятих (рекомендованих схем у відповідних довідниках)?

14. Яка, за вашою оцінкою, схема лікування асоційованих отитів є найбільш ефективною? Чим вона відрізняється від загально прийнятих (рекомендованих у відповідних довідниках)?

15. У таблиця 3.16 - 3.18 наведено результати оцінки ефективності проведеної терапії. Питання – чи використовують ці, або аналогічні критерії обліку ефективності практикуючі лікарі ветеринарної медицини? І чому?

16. Будь ласка, перелічіть декілька прізвищ серед вітчизняних дослідників,

Поставлені запитання носять уточнюючий та дискусійний характер і не знижують загальну позитивну оцінку представленої роботи..

Висновок. Аналіз дисертаційної роботи Чуприни Миколи Івановича на тему: «ВТОРИННІ ДЕРМАТОФІТОЗИ СОБАК (МАЛАСЕЗІОЗ, АЛЬТЕРНАРІОЗ): ЕПІЗООТОЛОГІЯ, ДИФЕРЕНЦІАЦІЙНА ДІАГНОСТИКА, ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ЗА АСОЦІЙОВАНИХ ФОРМ МІКОЗІВ», свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність, достатній науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в опублікованих наукових працях. За змістом і оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою КМУ від 23.03.2016 № 261, наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44, а її автор, **Микола Іванович Чуприна** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарна медицина».

Офіційний опонент,
доктор ветеринарних наук,
професор, академік НААН,
академік-секретар Відділення
ветеринарної медицини НААН

УШКАЛОВ В.А.

Підпис Ушкалова В.А. засвідчую:

мат. Взаим. любовь
на ааврааму НАИ